

Felmérés a hitelezési vezetők körében a bankok hitelezési gyakorlatának vizsgálatára

A 2011 harmadik negyedévére vonatkozó
felmérés összesített eredménye
2011. november

MAGYAR NEMZETI BANK

A 2011 harmadik negyedévére vonatkozó
felmérés összesített eredménye
2011. november

Felmérés a hitelezési vezetők körében a bankok hitelezési gyakorlatának vizsgálatára

A 2011 harmadik negyedévére vonatkozó felmérés összesített eredménye

(2011. november)

Az elemzést készítette: Fábián Gergely, Homolya Dániel

(Pénzügyi stabilitás)

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: dr. Simon András

1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

ISSN 2060-9604 (on-line)

A hitelezési felmérés segít feltárni, hogy meghatározó hazai bankok hogyan látják, értékelik a piaci folyamatokat, illetve hogyan alakítják stratégiájukat és azon belül hitelezési politikájukat. Az egyedi válaszok piaci részesedéssel súlyozott aggregálásával a piaci változások irányára, trendjeire lehet következtetni. Jelen elemzés minden esetben a banki vezetők válaszait ismerteti, azonban szükség esetén háttér-információkat is közöl, hogy a felhasználók könnyebben átláthassák a folyamatokat. A mostani kérdőívet a hitelezési vezetők október 1. és 18. között töltötték ki.

A felmérés eredményeit a kapott válaszok alapján szöveges elemzésben, illetve a válaszokat bemutató grafikonok segítségével ismertetjük. Az egyes részpiacokra vonatkozó ábrákat az 1. számú melléklet tartalmazza. A 2. számú melléklet módszertani összefoglalót ad a felmérésről, a piaci részesedési adatok a 3. számú mellékletben találhatóak, végül a kérdésekre adott válaszok részletesen a 4., 5. és a 6. számú mellékletekben olvashatók (a 3., 4., 5. és 6. mellékleteket külön Excel-alapú fájl mellékletben publikáljuk). A visszatekintő kérdések 2011 harmadik negyedévére, az előre tekintő kérdések a következő féléves időszakra, azaz 2011 negyedik és 2012 első negyedévét lefedő időszakra vonatkoznak. A kérdések a negyedévvél korábbi állapothoz képest tapasztalt változásokra koncentrálnak: a visszatekintő kérdések esetében 2011 második, az előre tekintő kérdések esetében pedig 2011 harmadik negyedéve a viszonyítási alap.

A háztartási hitelekre vonatkozó felmérésben összesen 14 bank vett részt. A lakáshitelekkel kapcsolatos kérdésekre 10, a fogyasztási hitelezéssel összefüggően 14 bank és emellett 6 pénzügyi vállalkozás adott választ. A lakáscélú hitelállományra vonatkozóan a felmért intézmények a 2011 harmadik negyedév végi adatok alapján a bankszektor 94 százalékát fedik le, ugyanez az arány a fogyasztási hitelek piacán is. A vállalati kérdőívet összesen 7 bank töltötte ki, ezek a vállalati hitelpiac 80 százalékát, az üzleti ingatlanhitelek piacának 96 százalékát képviselik. Az önkormányzati hitelek szegmensében összesen 7 banktól kértünk választ. A felmért intézmények a 2011 harmadik negyedév végi adatok alapján a bankszektor önkormányzati kitétségeinek 97 százalékát fedik le.

Tartalom

A vállalati hitel-kínálat szűkülésére utal a kihelyezni kívánt mennyiségben bekövetkezett törés, valamint az enyhén szigorodó hitelezési feltételek	6
Szigorodnak a kamatkondíciók a háztartási szegmensben	8
1. számú melléklet: A hitelállományok alakulását és a kérdőívre adott válaszokat bemutató ábrák	9
Háztartási szegmens	9
Vállalati szegmens	17
Önkormányzati szegmens	29
2. számú melléklet: Módszertani összefoglaló	31

A vállalati forintalapú hitelek kamata hosszabb ideje 8,5 százalék körül alakul, amely azonban erős aszimmetriát mutat, mivel elsősorban a jó hitelképességű vállalati ügyfelek kamatkondícióit tükrözi. A szigorú, nem árjellegű feltételek miatt a hitelképes vállalatok köre számottevően szűkült, így a magasabb kamaton finanszírozott ügyfelek már nem jutnak hitelhez. Azon kis- és középvállalkozások is, amelyek még hitelképesnek számítanak, csak drágábban, 10 százalék feletti kamaton tudnak hitelhez jutni.

A vállalati szegmensben a bankok által hitelezni kívánt ügyfélkör szűkülését hosszú idő óta a kockázatvállalási hajlandóság csökkenése, valamint újabban a hitelezési képesség (tőke- és likviditási helyzet) romlása is okozza. A legutóbb megjelent felmérés óta jelentősen romlott a globális konjunktúra, eszkalálódott egyes országok adósságválsága, és megnövekedtek az eurozóna bankrendszerének kockázatai. Mindez a harmadik negyedévben negatívan hatott az eurozóna bankjainak hitelezési képességére, ami egyrészt a hitelezési feltételek szigorításában, másrészt a korábbi negyedévekben dinamikus hitelállomány-növekedés megtorpanásában jelentkezett. Magyarországon szintén jelentősen romlottak a gazdasági kilátások, és nőtt az anyabankok felől érkező bankrendszeri fertőzés kockázata is. Ennek következtében a harmadik negyedévben a kis- és mikrovállalkozások, valamint a kereskedelmiingatlan-hitelek nem árjellegű hitelezési feltételei szigorodtak tovább.

A háztartási hitelek feltételei érdemben nem változtak a harmadik negyedévben, ugyanakkor a következő félévben a bankok széles köre tervez szigorítást, amely elsősorban a jelzáloghitelek kamatainak emelésében jelentkezik.

1. táblázat					
Összefoglaló táblázat a kínálat és a bankok által észlelt kereslet alakulásáról					
Szegmensek		Kínálat		Kereslet	
		2011. III. n.év	2011. IV.– 2012. I. n.év (várt)	2011. III. n.év	2011. IV.– 2012. I. n.év (várt)
Háztartási	Lakáscélú	→	↓	↓	→
	Fogyasztási hitel	→	↓	→	↓
Vállalati		↓	→	→	→

Megjegyzés: A felfelé mutató nyíl növekedésre, míg a lefelé mutató csökkenésre utal.

A VÁLLALATHITEL-KÍNÁLAT SZŪKÜLÉSÉRE UTAL A KIHELYEZNI KÍVÁNT MENNYISÉGBEN BEKÖVETKEZETT TÖRÉS, VALAMINT AZ ENYHÉN SZIGORODÓ HITELEZÉSI FELTÉTELEK

A vállalati szegmensben a bankok nettó értelemben¹ vett 19 százaléka szigorította a kis- és mikrovállalkozások hitelezési feltételeit, miközben a nagy- és középvállalatok esetében nem volt érdemi változás (19. ábra). A hitelezési feltételeken belül a kis- és mikrovállalkozások fedezeti követelményeiben, a szerződéses kötelezettségvállalásaiban, a kamatkondícióiban, valamint a hitelképességi szintben következett be szigorítás. Előre tekintve, összességében a bankok nettó értelemben vett 6 százaléka enyhítést tervez a hitelezési feltételekben, amely a nagy- és közepes vállalatok esetében nettó értelemben vett szigorítás, valamint a kis- és mikrovállalkozásoknál bekövetkező enyhítés eredője. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy az ilyen előre tekintő enyhítési tervek a korábbi negyedévekben nem valósultak meg – ahogy erre már többször felhívtuk a figyelmet –, így ezek realizálódása most is kérdéses. A bankok válaszaiból az látszik, hogy a hitelezési képesség (tőke- és likviditási helyzet) romlása és a kockázatvállalási hajlandóság csökkenése is a szigorítás irányába mutat (30. ábra).

Összességében a harmadik negyedévet megelőző időszakban a bankrendszert két tendencia jellemezte: egyrészt azon bankok, amelyek növelték volna a hitelezést, azt a hitelezési feltételek enyhítése nélkül tették volna, míg néhány bank visszafogta hitelezését, és ehhez igazította a feltételeit. A harmadik negyedévben jelentős külső sokkok érték a magyar gazdaságot a romló globális konjunktúra, a szuverén adósságválság eszkalálódása és az eurozóna bankrendszerében növekvő kockázatok miatt. Ennek következtében a bankok visszafogottabb hitelezési hajlandóságot jeleztek (18. ábra), hosszabb

¹ A szigorító és enyhítő bankok különbsége piaci részesedéssel súlyozva. Az arány a szigorítás/enyhítés mértékét nem mutatja.

ideje először, ugyanakkor ezekhez a gyökeresen megváltozó gazdasági kilátásokhoz képest a bankoknak csupán szűk köre szigorított a vállalati hitelezési feltételeken. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy az erős pénzügyi integráció miatt a magyar bankrendszer nem tud semleges maradni az eurozóna bankrendszerében tapasztalt feszültségektől.

A bankok által érzékelt keresletben folytatódott a korábban megfigyelhető trend: nettó értelemben a bankok keresletnövekedést észleltek a rövid lejáratú vállalati hitelek iránt (a harmadik negyedévben nettó 20 százaléka), miközben a hosszú lejáratú (döntően beruházási) hitelek iránti igény nemhogy nem erősödött, de a bankok nettó értelemben vett 11 százaléka gyengébb keresletet észlelt a második negyedévhez képest. Az előre tekintő válaszokban azonban – hasonlóan a lakáshitelezéshez – jelentős fordulat következett be azzal, hogy ezúttal már a bankok sem optimisták. 2010 eleje óta ez az első felmérés, amelynek következő félévre előre tekintő válaszaiban nem számítanak élénkülő keresletre a hosszú lejáratú hitelek iránt, sőt a bankok nettó értelemben vett 23 százaléka további csökkenést vár (32. ábra).

A kereskedelmiingatlan-hiteleknél a bankok nettó értelemben vett 40 százaléka szigorított a hitelezési feltételeken, ami egy lényegesen szélesebb kör az előző felméréshez képest (19. ábra). A bankok arra számítanak, hogy a következő félévben is széles körben folytatódhatnak az összes kereskedelmiingatlan-szegmenst (lakásprojekt, iroda, ipari [logisztika] és bevásárlóközpontok) érintő szigorítások (35. ábra). A válaszokból jól látszik, hogy a harmadik negyedévben bekövetkezett sokkok elsősorban a kereskedelmiingatlan-hitelezést sújtják. A bankok többsége a tőkehelyzetet jelölte meg a szigorítások elsődleges okaként, azaz a szegmensben amúgy is alacsony hitelezési hajlandóság mellett a hitelezési képesség is egyre erősebb korláttá válik a nagy volumenű ingatlanprojektek finanszírozásában.

Az eurozónában az eszkalálódó és ezzel a bankrendszert is fertőző szuverén válság következtében a bankok – a korábbi negyedévekhez képest – jóval szélesebb köre, nettó értelemben vett 16-20 százaléka szigorított, és tervez további szigorításokat év végéig a hitelezési feltételeken. A szigorítás nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a 2011-ben élénkülésnek induló vállalati hitelezés megtorpant. Mindez arra utal, hogy a szuverén adósságválság a bankrendszeren keresztül már negatívan hat a reálgazdaságra, ami lefelé mutató növekedési kockázatokat jelent az eurozónában. Ezzel szemben a kelet-közép-európai régióban folytatódott a hitelezés élénkülése, leszámítva a balti államokat és Magyarországot, ahol lényegében stagnált a hitelállomány a harmadik negyedévben.

Kiemelt téma: A vállalati hitelek kamatfelárai

A vállalati hitelek esetében a bankközi kamat feletti felár hosszabb ideje 2,5 százalékpont körül alakul mind a forintalapú, mind pedig az euroalapú hiteleknél, ami a forintalapú hiteleknél 8,5 százalékpont körüli kamatot, míg az euroalapú hiteleknél 4 százalékpont körüli kamatot jelent. Figyelembe véve, hogy a hitelezési veszteségek miatti felár jelentős mértékű (meghaladja a 2,5 százalékpontot), a kialakult kamatfelárok alacsonynak tekinthetők, különösen az euroalapú hiteleknél, ahol a külföldi és belföldi devizaforrások költségei is jelentősen emelkedtek a válság óta. Ebből arra lehet következtetni, hogy a kamattisztikák elsősorban a mostani erőteljes kockázatküvetés során is jó hitelképességűnek számító ügyfelek kondíciót tükrözik, akik viszont kedvező felár mellett tudnak hitelhez jutni.

Vállalati méret alapján a hitelképes nagyvállalatok jutnak a legkedvezőbb feltételeken hitelhez, átlagosan 2 százalékpont felár körül. Ezzel szemben a KKV-szegmens esetében az átlagos felár több mint 1,5 százalékponttal magasabb, és megközelíti a 4 százalékpontot (2. táblázat). A forintalapú hitelek kamatfelára 2,5 százalékpont körül alakul, ugyanakkor a devizalapú hitelek kamatfelára 0,5-1 szá-

2. táblázat

A bankok átlagos vállalati kamatfelára

Százalékpont		HUF		Deviza		HUF	Deviza	Nagyvállalatok	Kis- és közép-vállalatok (KKV)
		Nagyvállalat	KKV	Nagyvállalat	KKV				
Átlagos kamatfelár	I. félév	1,7	3,6	2,6	4,1	2,6	3,1	2,1	3,9
	III. n.év	1,5	3,4	2,7	4,3	2,5	3,1	2,1	3,9

Megjegyzés: 3 hónapos BUBOR és EURIBOR bankközi kamat feletti felár.

Forrás: MNB.

zálékponttal magasabb, ami a drágább külföldi forrásokkal magyarázható. Mindemellett figyelembe kell venni, hogy a hitelképes vállalatok köre számottevően szűkült, így már a táblázat is egy szűk kör kamatfeltételeit mutatja. A kockázatosabb ügyfelek ennél jóval magasabb, 4 százalékos kamatfeláron juthatnának hitelhez. Kérdéses ugyanakkor, hogy ilyen felárak mellett létezik-e egyáltalán érdemi hitelkereslet.

SZIGORODNAK A KAMATKONDÍCIÓK A HÁZTARTÁSI SZEGMENSZEN

A háztartási hitelek kondíciói nem változtak ugyan érdemileg a harmadik negyedévben sem, de a következő félévben a lakáscélú hiteleknél a bankok nettó értelemben vett 65 százaléka, míg a fogyasztási hiteleknél 16 százaléka tervez szigorítani (4. ábra). A tervezett szigorítások elsősorban a hitelek áraiban jelentkeznek, de a bankok szűk körénél várható szigorítás a hitel-fedezet arányában, a futamidőben, valamint a jövedeleमारányos törlesztőrészletben is (5–6. ábra). Az emelkedő kamatokat a magasabb finanszírozási költségek is indokolhatják, de az is lehetséges, hogy ezzel a deviza-jelzáloghitelek végtörlesztéséből várható veszteségeiket akarják csökkenteni a bankok. A bankoknak a végtörlesztés nemcsak egyszeri, tőkeleírás miatti veszteséget okoz, de hosszabb távon kiesik a nagyon jó hitelképességű – azaz alacsony bedőlési valószínűséggel rendelkező – ügyfelektől származó magas kamatmarzs, ami a hosszú távú jövedelmezőségre is negatívan hat. Mindezt a szigorító bankok a forintalapú hitelek emelkedő kamataival kompenzálhatják. Emellett a magasabb kamatszint mellett kevesebb ügyfélnek éri meg a hitelkiváltás a végtörlesztésnél, így a bankoknak a tőkeleírás miatt várható egyszeri vesztesége is kevesebb lesz.² A fogyasztási hiteleken belül a tervezett szigorítás minden szegmenst érint: a gépjármű-finanszírozásnál a válaszadók (bankok és lízingscégek) nettó értelemben vett 41 százaléka, a szabad felhasználású jelzáloghiteleknél 21 százaléka, míg a fedezetlen fogyasztási hiteleknél 8 százaléka tervez szigorítani a 2011. negyedik és 2012. első negyedévet lefedő időszakban (12. ábra).

A harmadik negyedévben a bankok nettó értelemben vett 52 százaléka észlelt csökkenő keresletet a lakáscélú hitelek iránt, míg a fogyasztási hitelek esetében összességében változatlan keresletről számoltak be (8. ábra). A romló gazdasági kilátások éreztetik hatásukat a bankok által észlelt keresletben is, eltűnt a bankok 2009. vége óta uralkodó előre tekintő optimizmusa, és már nem számítanak élénkülő keresletre a következő félévben.

A hazai hitelezési folyamatok jelentősen eltérnek mind a régióban, mind az eurozónában tapasztaltaktól. A szuverén adósságválság eszkalálódása a harmadik negyedévben negatívan hatott az eurozóna bankjainak hitelezési képességére, ami lecsapódott a hitelezési feltételek szigorításában, hozzájárulva a korábbi negyedévekben dinamikus hitelállomány-növekedés megtorpanásához. Az eurozónában a lakáscélú hiteleknél a bankok nettó értelemben vett 18 százaléka, míg a fogyasztási hitelek esetében 10 százaléka szigorított tovább a hitelezési feltételeken³ – ellentétben a hazai bankszektorban a harmadik negyedévben tapasztalt változatlansággal –, amely arány lényegesen nagyobb a korábbi negyedévekhez képest. A szigorítások a bankok várakozásai alapján folytatódnak a negyedik negyedévben is. Az eurozónában tapasztalt feszültségek eddig nem gyűrűztek át érdemben a kelet-közép-európai bankrendszerre. Miközben Magyarországon továbbra is a háztartások devizaadósságának fokozatos leépülése folyik gyenge hitelkereslet mellett, addig a régióban – a balti államokat leszámítva – tovább folytatódott a háztartási hitel-állományok bővülése.

² A végtörlesztésről bővebben: MAGYAR NEMZETI BANK (2011): *Jelentés a pénzügyi stabilitásról*. November. http://www.mnb.hu/Kiadvanok/mnbhu_stabil/mnbhu-stab-jel-201111.

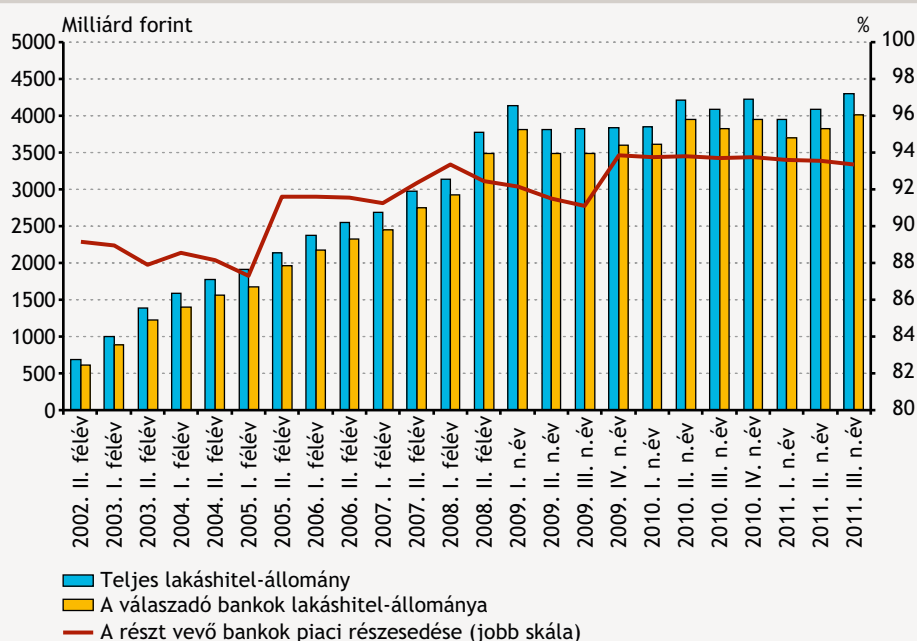
³ Az EKB hitelezési felmérése alapján: http://www.ecb.int/stats/pdf/blssurvey_201110.pdf?389721afeee528d5ac87b8165fa25605.

1. számú melléklet: A hitelállományok alakulását és a kérdőívre adott válaszokat bemutató ábrák

HÁZTARTÁSI SZEGMENS

1. ábra

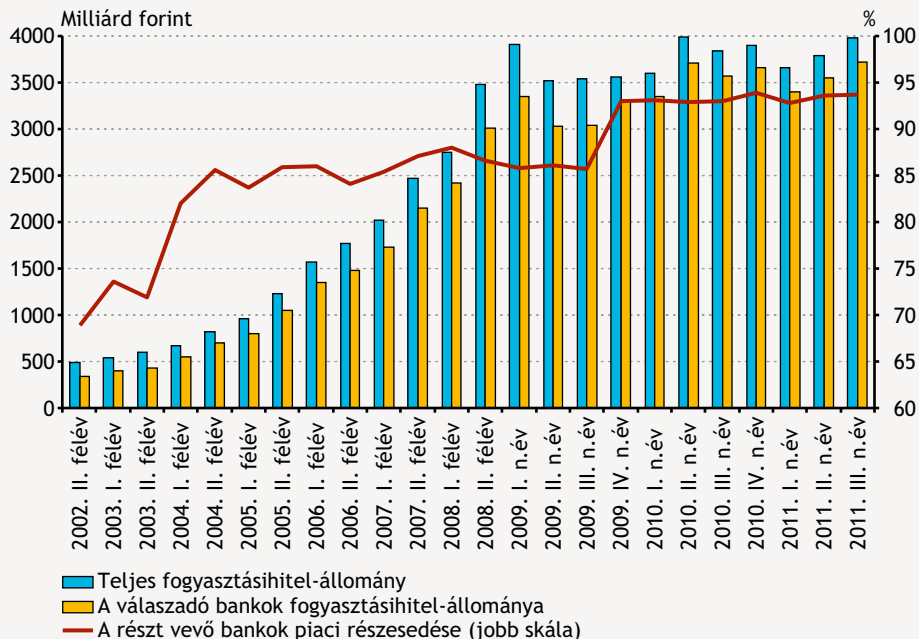
A lakáscélú hitelállomány és a kérdőívet kitöltő bankok piaci részesedése

Megjegyzés: a vizsgált félévek során változott a megkérdezett bankok száma és köre (pl. fúzió hatására, új bank bevonásának hatására). 2009-től kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókák állományi adatait is.

2. ábra

A fogyasztási hitelek állománya és a kérdőívet kitöltő bankok piaci részesedése

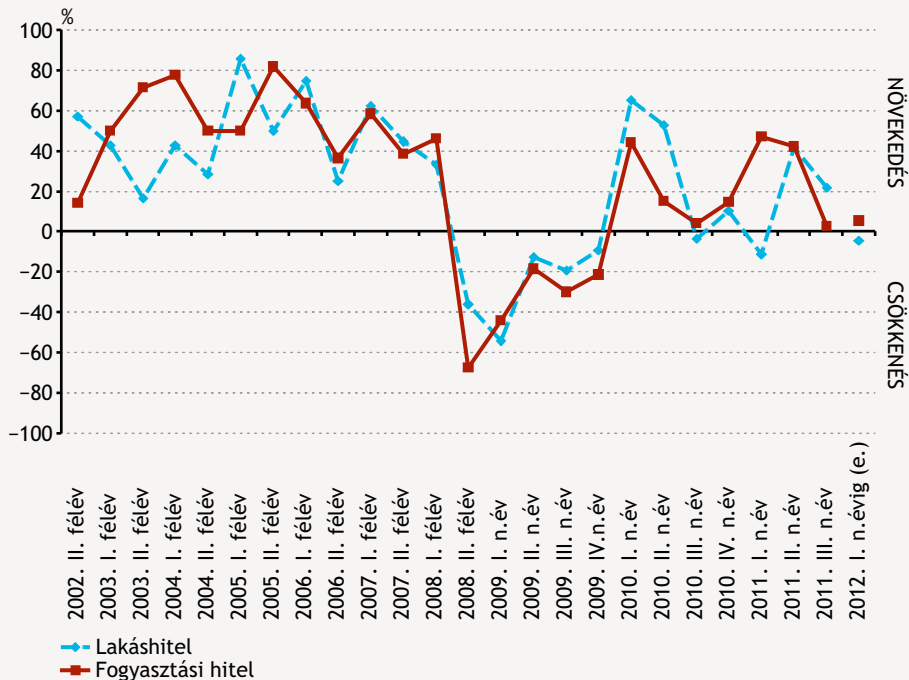

Megjegyzés: a vizsgált félévek során változott a megkérdezett bankok száma. Az ábra csak a megkérdezett bankok piaci részarányát tartalmazza a banki portfólión belül, a pénzügyi vállalkozások részesedése nem jelenik meg. 2009-től kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókok állományi adatait is.

3. ábra

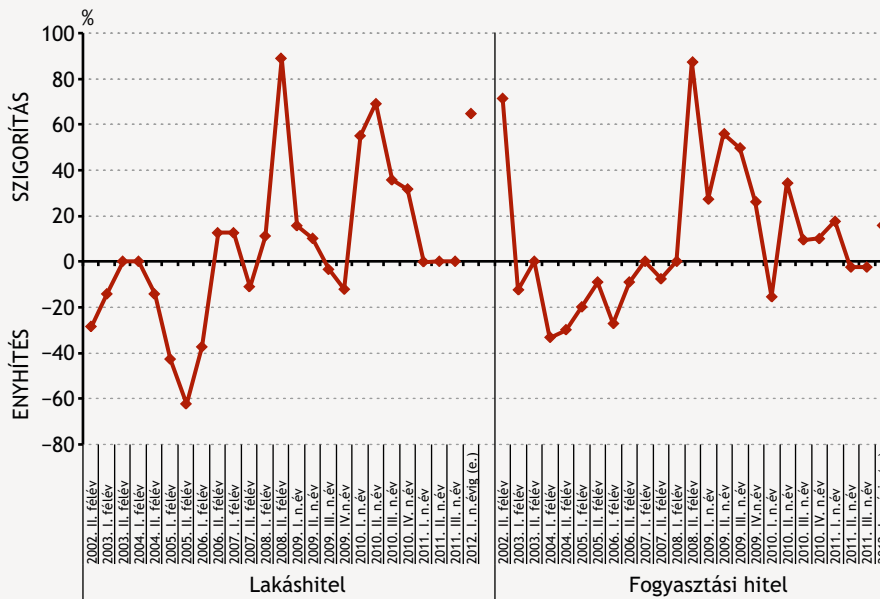
Kihelyezni kívánt hitelmennyiség a lakáshitelek és a fogyasztási hitelek piacán

(erősebb és gyengébb hitelezési hajlandóságot jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

4. ábra
Hitelezési feltételek a lakáscélú és a fogyasztási hitelek piacán

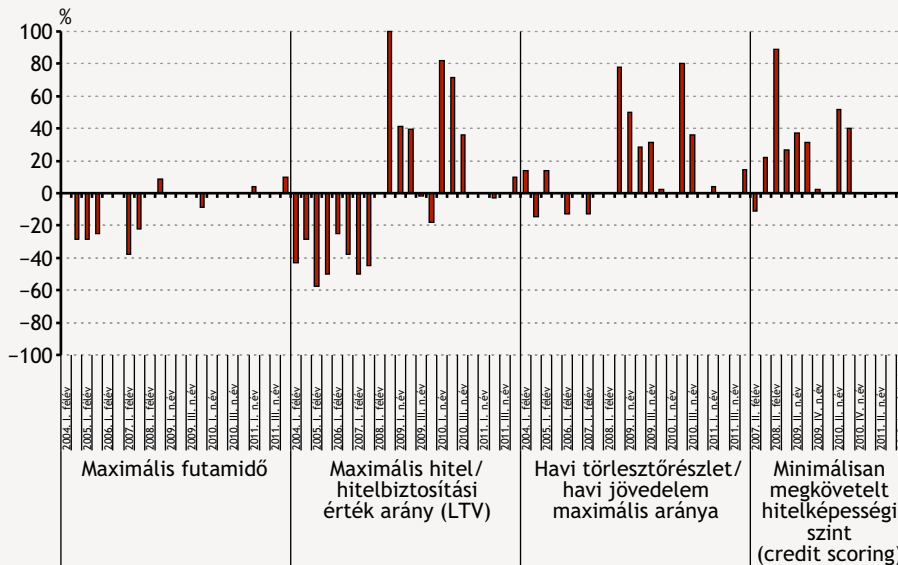
(a hitelezési feltételekben szigorítást és enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

5. ábra
Hitelezési feltételeken belül a nem árjellegű feltételek a lakáscélú hitelek piacán

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége, pozitív érték szigorításra utal, negatív érték enyhítésre piaci részesedéssel súlyozva)

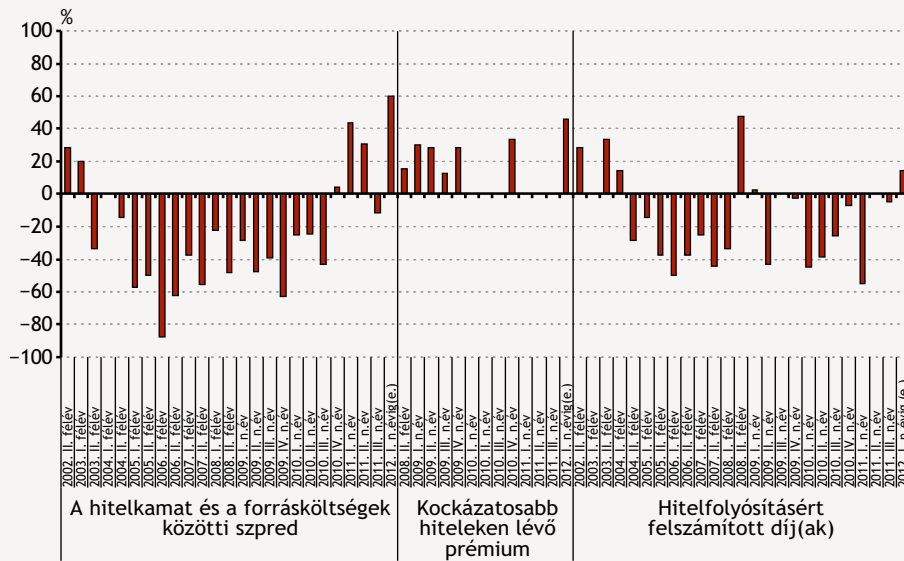

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

6. ábra

Hitelezési feltételeken belül az árjellegű feltételek a lakáscélú hitelek piacán

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége, pozitív érték szigorításra utal, negatív érték enyhítésre piaci részesedéssel súlyozva)

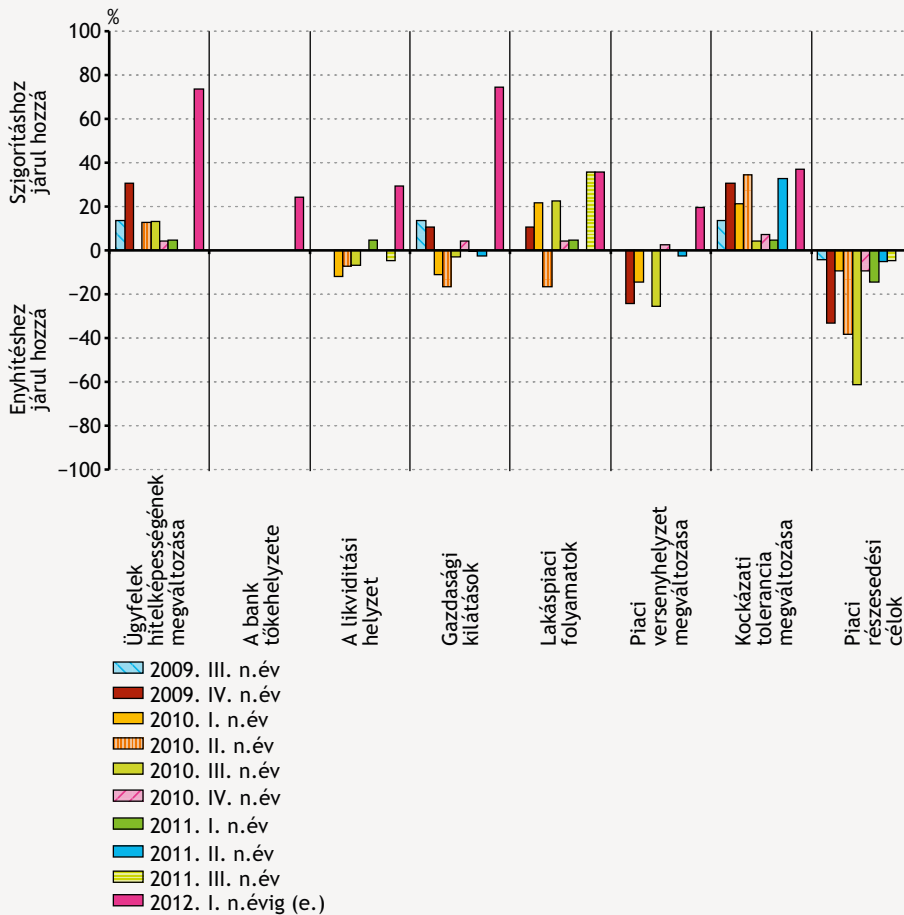

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

7. ábra

A hitelezési feltételek változásához hozzájáruló tényezők a lakáscélú hitelek esetében

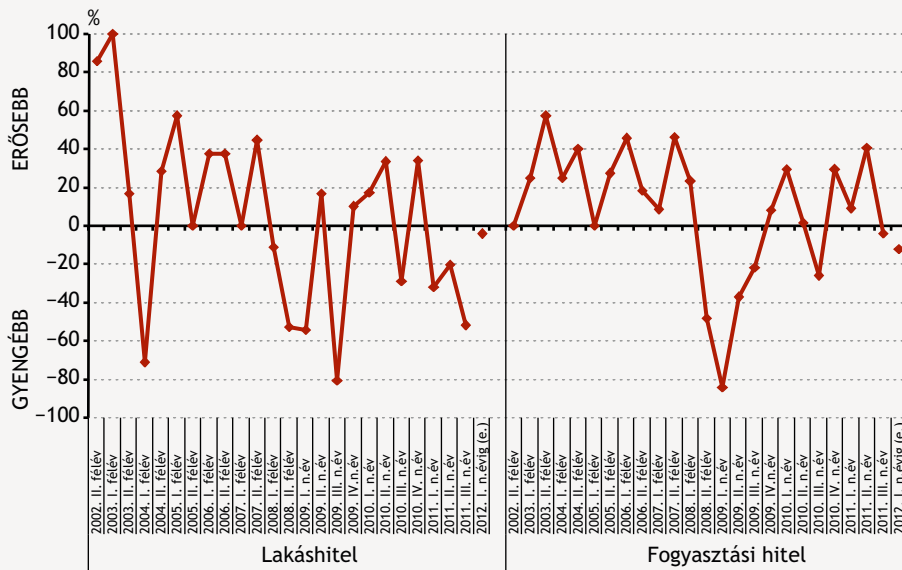
(az adott tényező kapcsán a szigorításhoz, illetve az enyhítéshez hozzájárulást jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

8. ábra

Hitelkereslet a háztartási hitelezési szegmensben

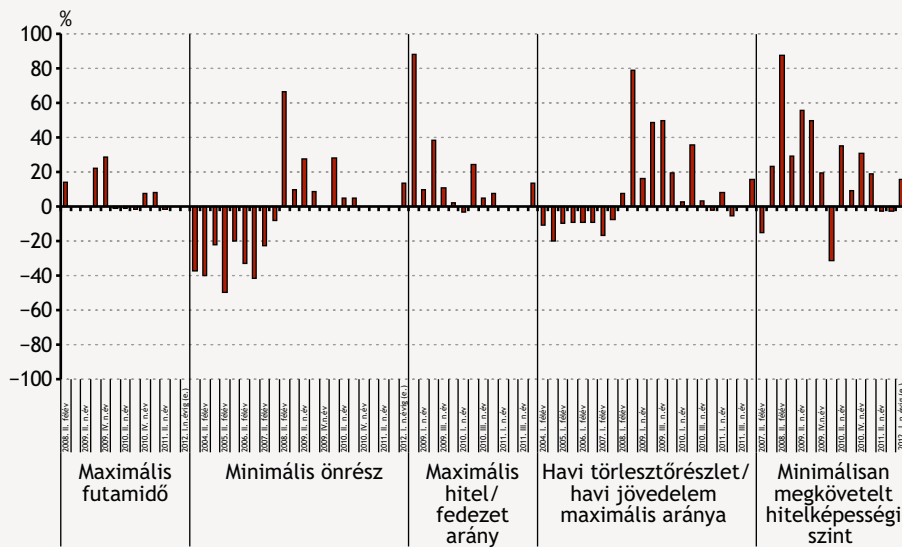
(a növekedést és a csökkenést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

9. ábra

Hitelezési feltételeken belül a nem árjellegű feltételek a fogyasztási célú hitelek piacán

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége, pozitív érték szigorításra utal, negatív érték enyhítésre piaci részesedéssel súlyozva)

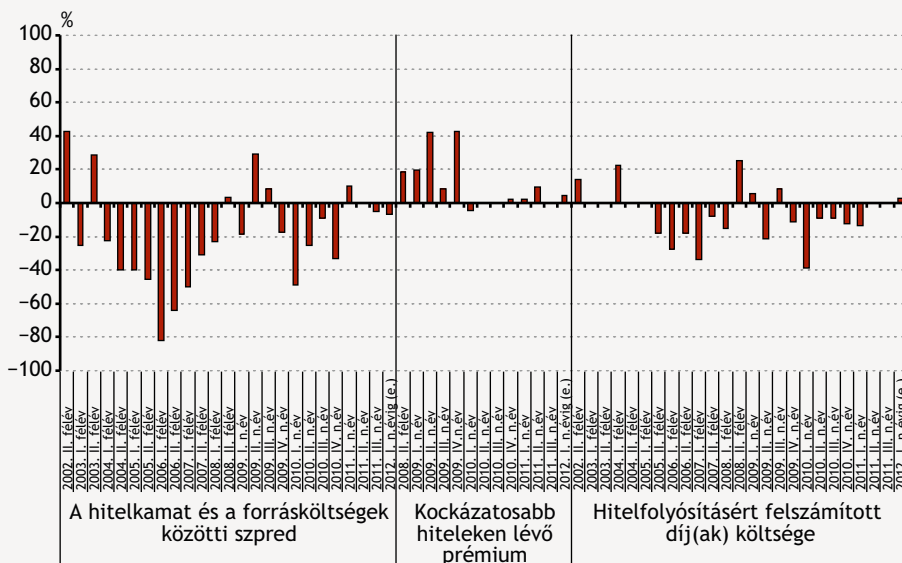

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

10. ábra

Hitelezési feltételeken belül az árjellegű feltételek a fogyasztási célú hitelek piacán

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége, pozitív érték szigorításra utal, negatív érték enyhítésre piaci részesedéssel súlyozva)

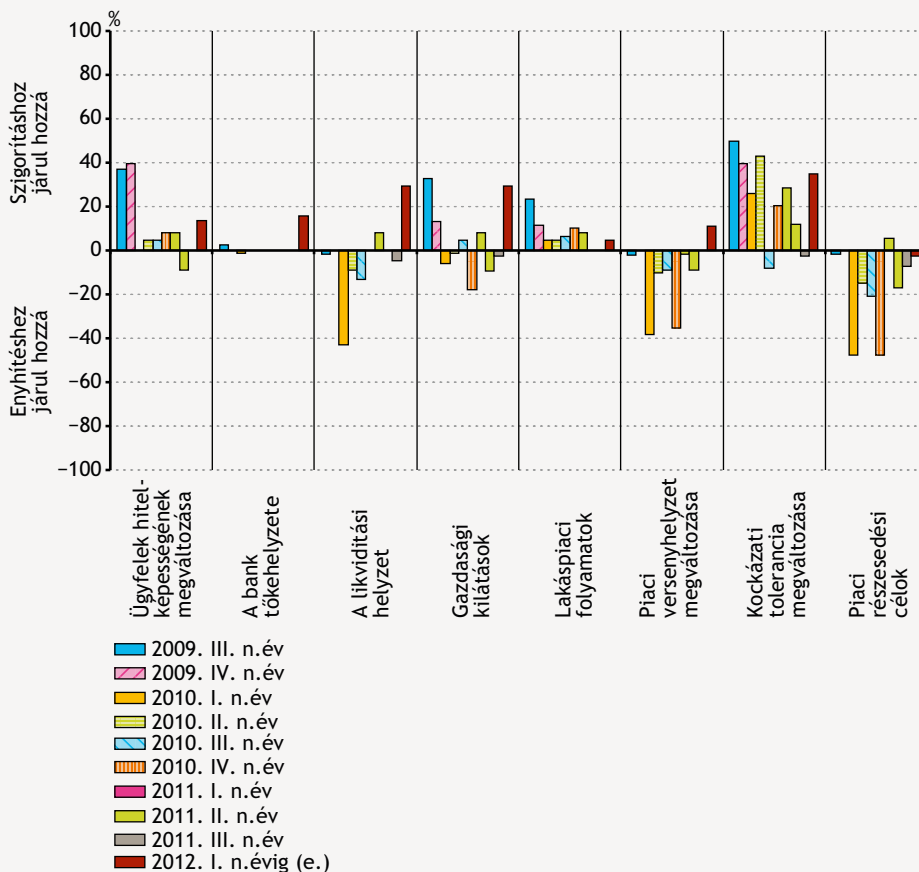

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

11. ábra

A hitelezési feltételek változásához hozzájáruló tényezők a fogyasztási célú hitelek esetében

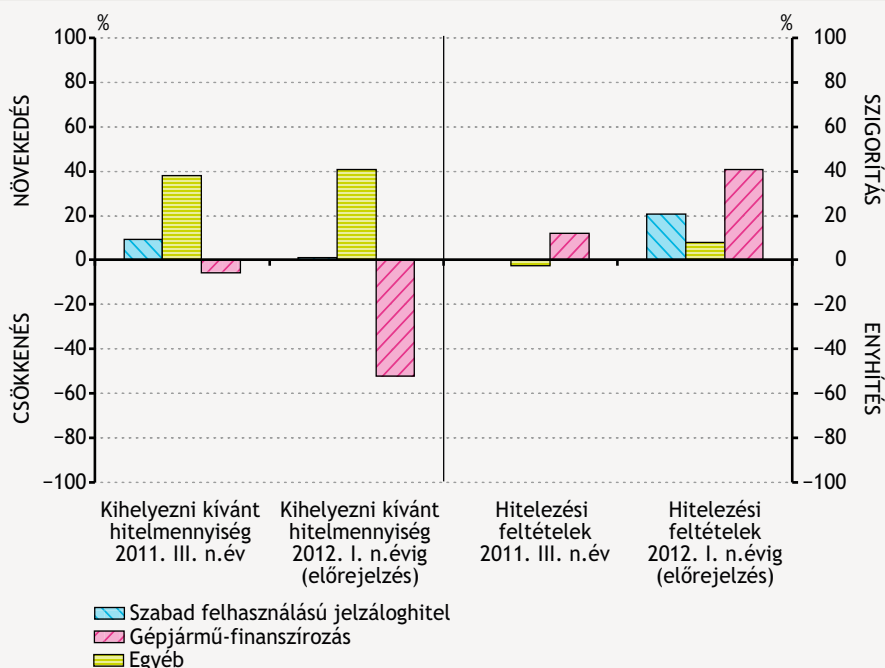
(az adott tényező kapcsán a szigorításhoz, illetve az enyhítéshez hozzájárulást jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

12. ábra

A kihelyezni kívánt hitelmennyiség és a hitelképességi feltételek változása a különböző fogyasztási típusú hiteltermékekénél

(a növekedést/szigorítást és csökkenést/enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

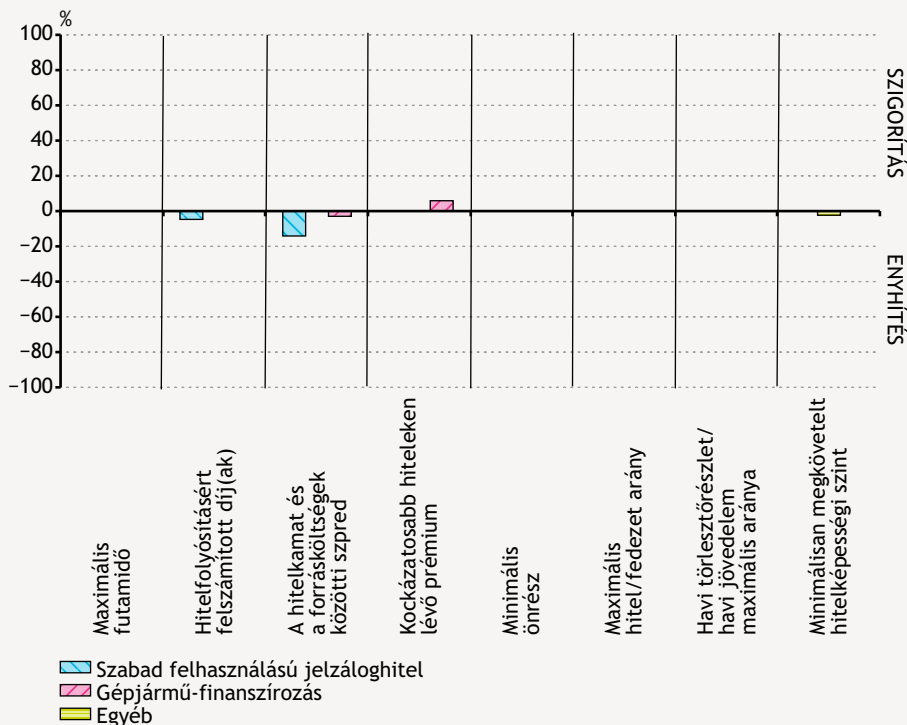

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

13. ábra

Hitelezési feltételek változása a különböző fogyasztási hitel-termékekénél 2011 harmadik negyedévében

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

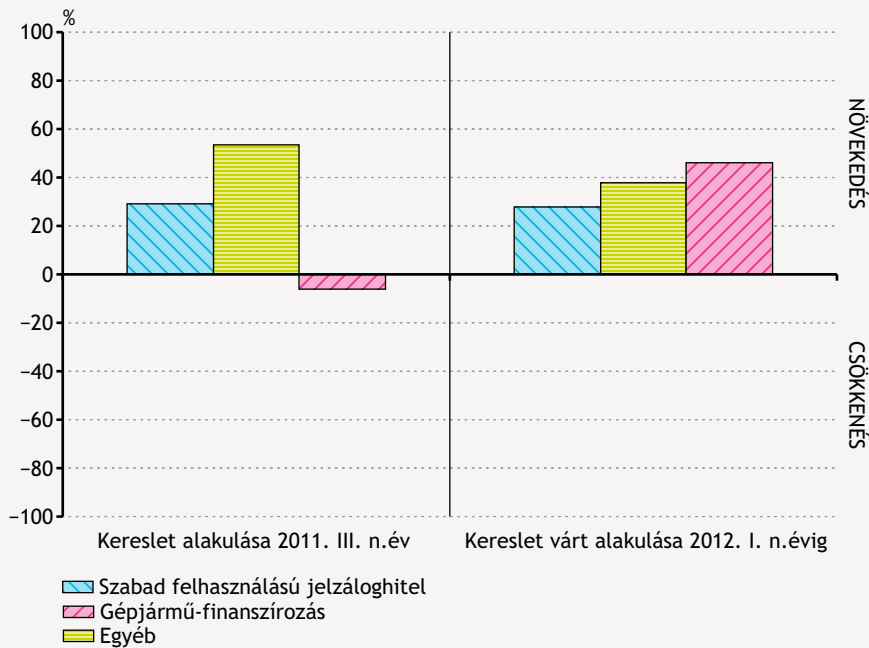

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

14. ábra

A hitelek iránti kereslet a különböző fogyasztáshitel-termékeknel

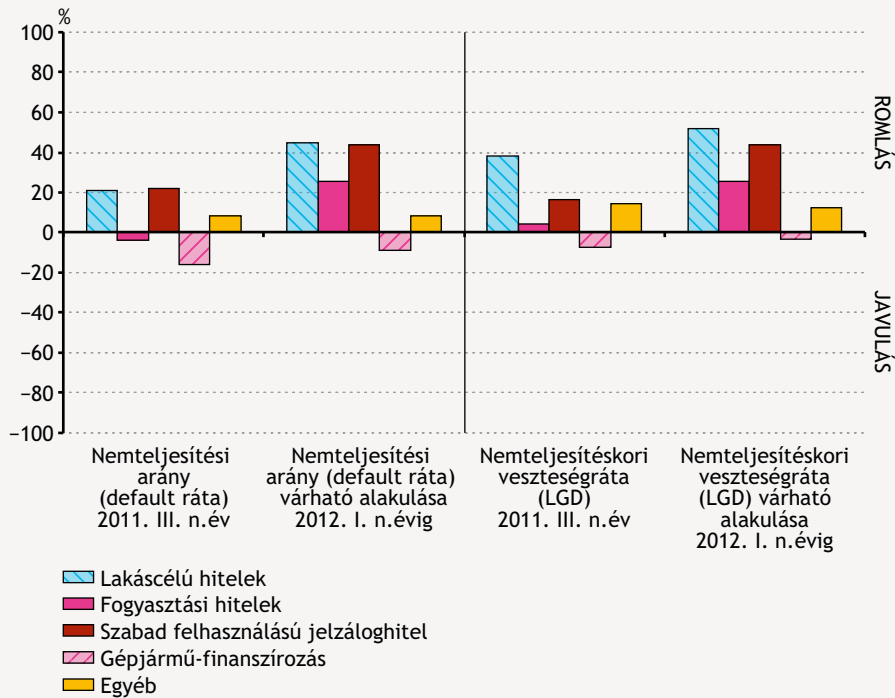
(a növekedést, illetve csökkenést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

15. ábra

A háztartási hitelek nemteljesítési aránya és a nemteljesítéskori veszteségrátája

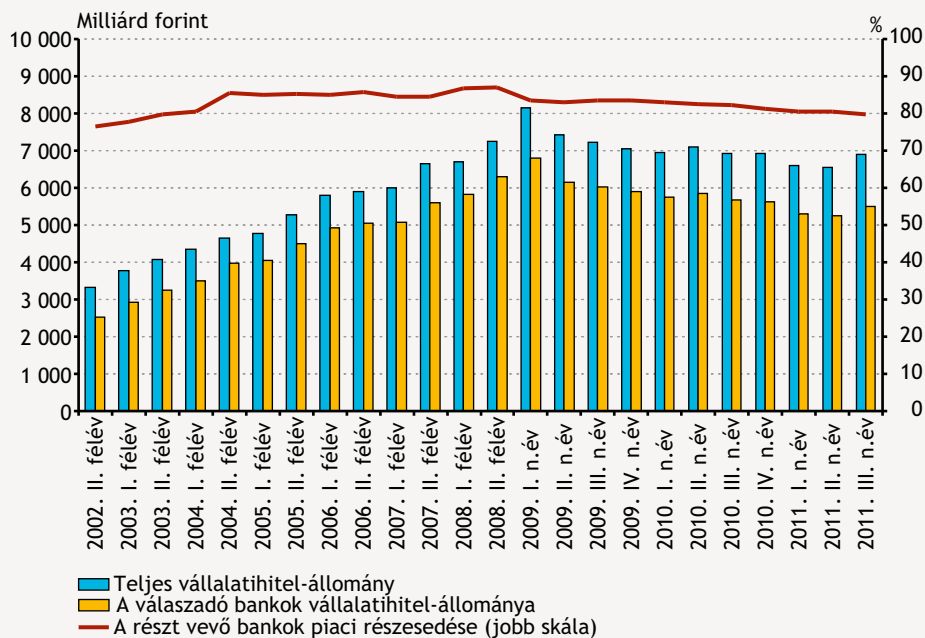
(a kockázatnövekedést és -csökkenést jelzők arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

VÁLLALATI SZEGMENS

16. ábra

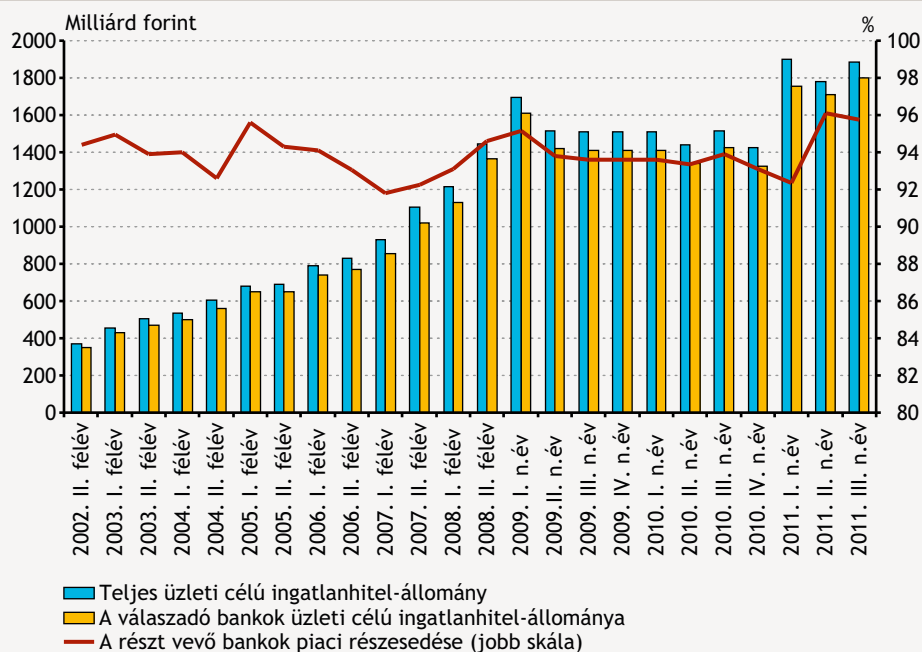
A teljes vállalatihitel-állomány és a vállalati kérdőívet kitöltő bankok részesedése

Megjegyzés: 2009-től kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókok állományi adatait is.

17. ábra

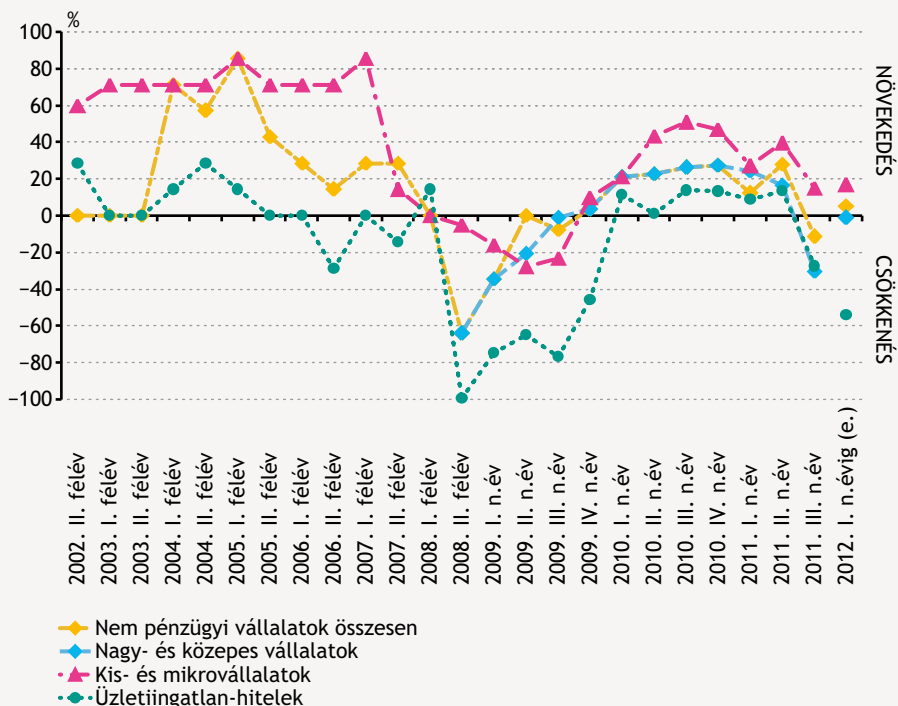
Az üzleti célú ingatlanhitelek állománya és a kérdőívet kitöltő bankok részesedése a teljes projekthitel-állományból

Megjegyzés: 2009-től kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókok állományi adatait is. 2011 első negyedétől kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókok ingatlanvásárlási hitelállományát.

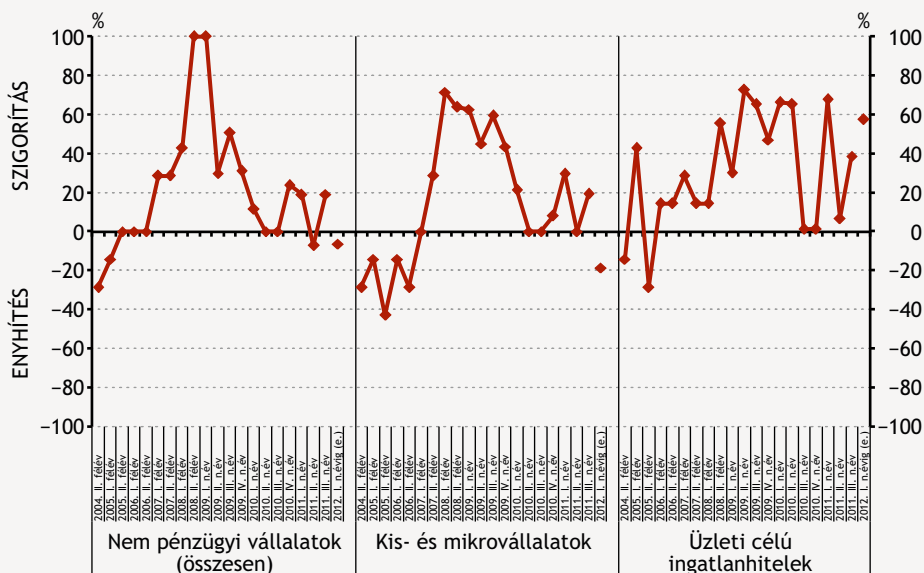
18. ábra
Kihelyezni kívánt hitelmennyiség a vállalati hitelek piacán

(az erősebb és a gyengébb hitelezési hajlandóságot jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

19. ábra
Hitelezési feltételek változása az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

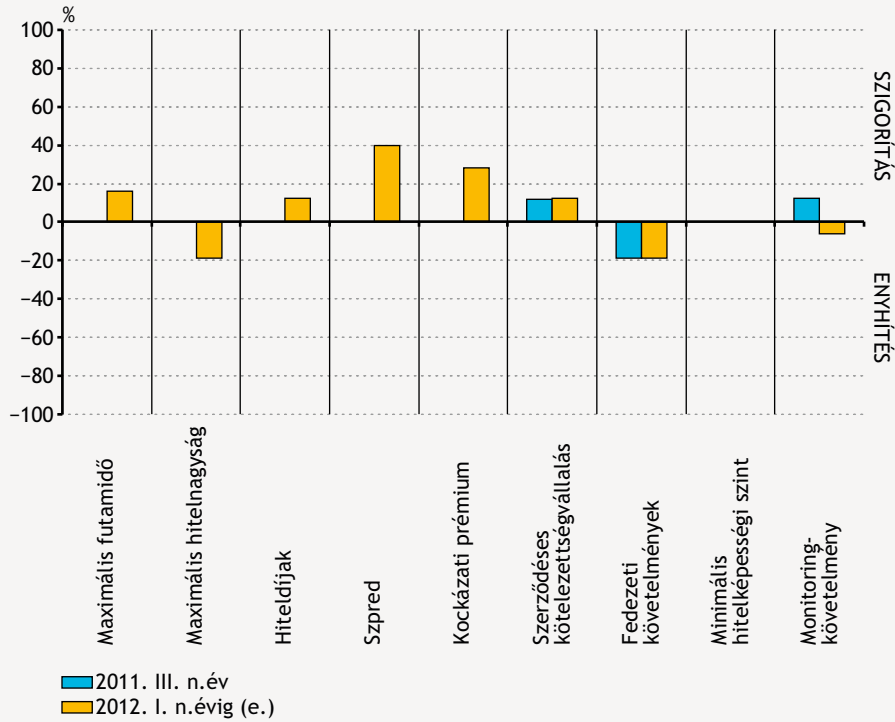

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

20. ábra

Hitelezési feltételek változása a vállalati szegmensben

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

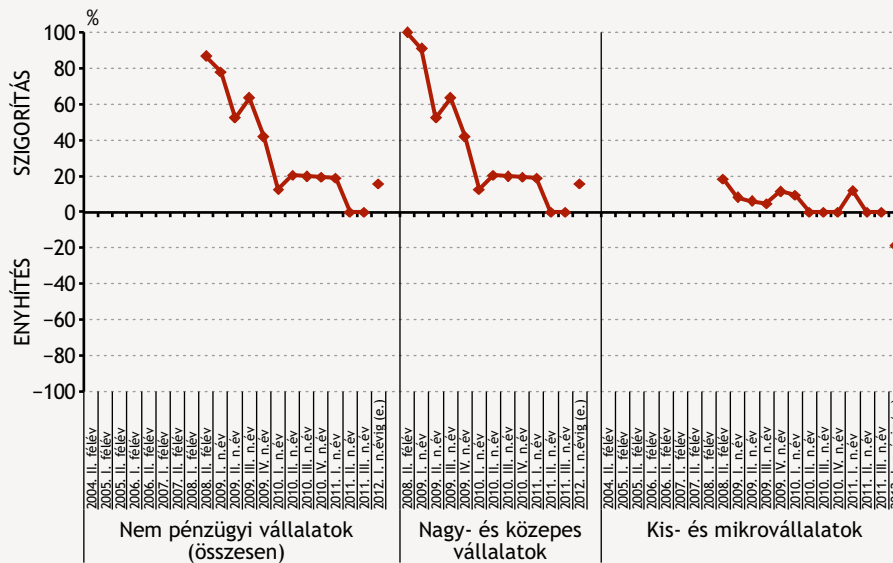

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

21. ábra

Maximális futamidő az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

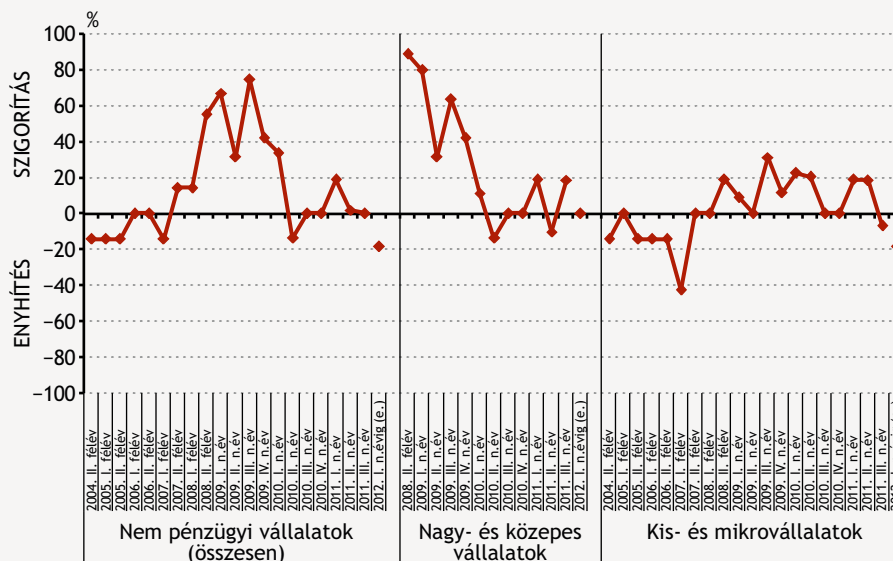

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

22. ábra

A hitel/hitelkeret maximális nagysága az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

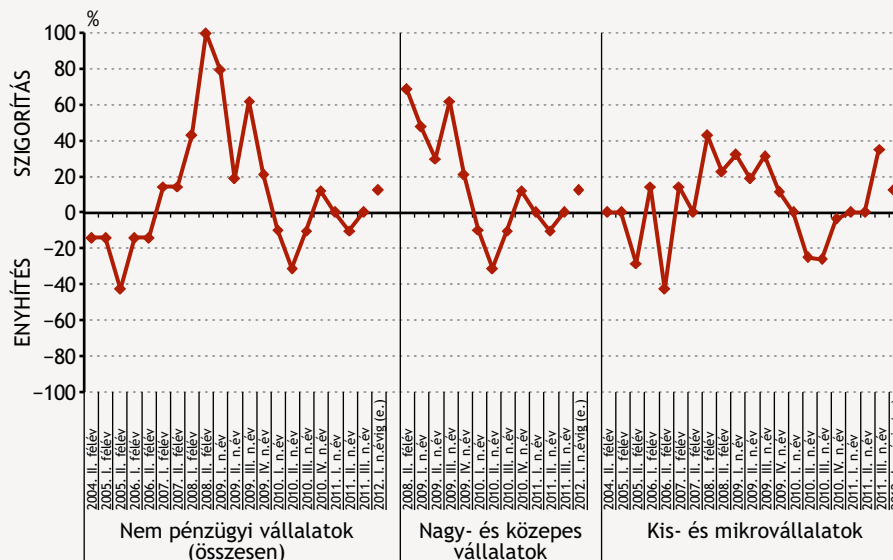

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

23. ábra

A hitel/hitelkeret nyújtásáért felszámított díj(ak) az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

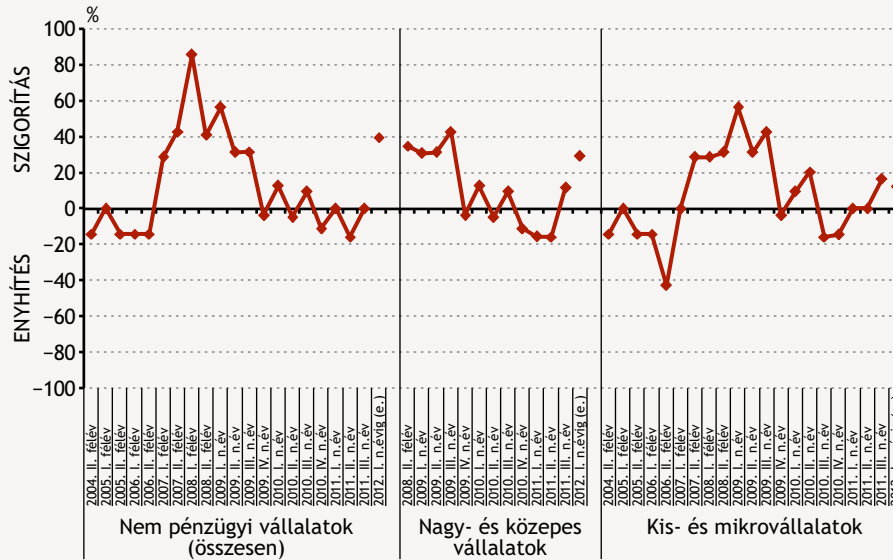

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

24. ábra

A hitelkamat és a forrásköltségek közötti szpred az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

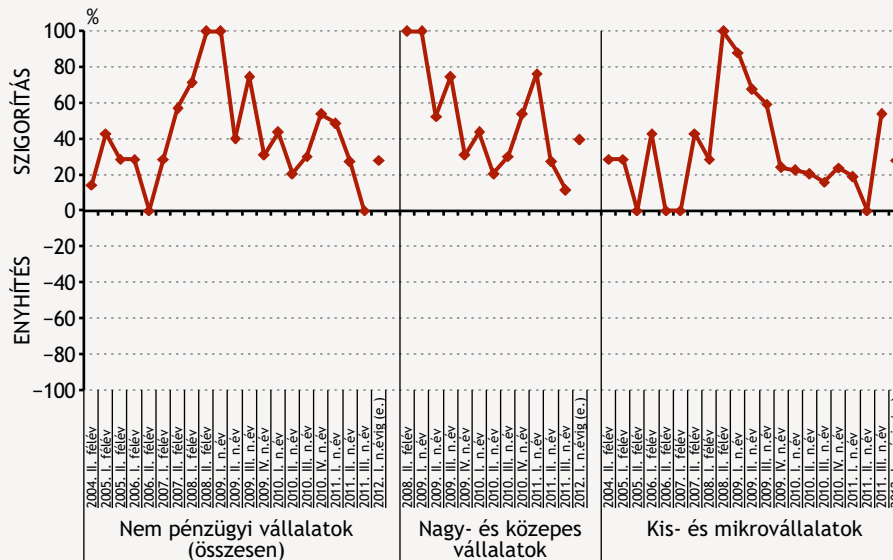

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

25. ábra

A kockázatosabb hiteleken lévő prémium az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

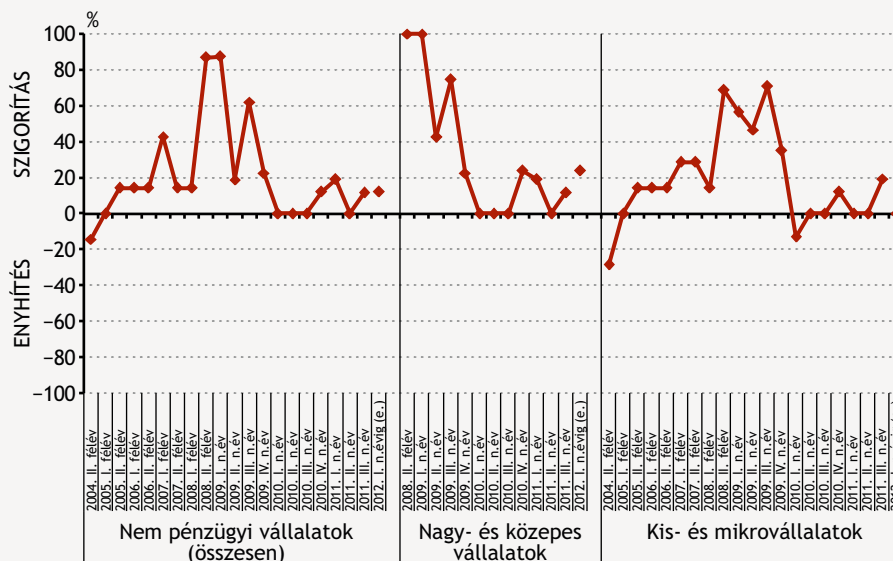

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

26. ábra

Az adóstól megkövetelt szerződéses kötelezettségvállalások az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

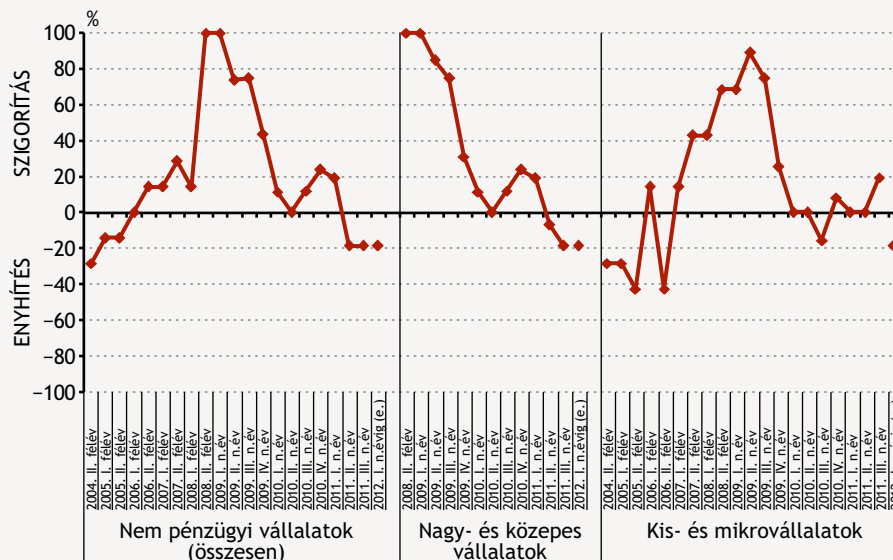

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

27. ábra

Fedezeti követelmények az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

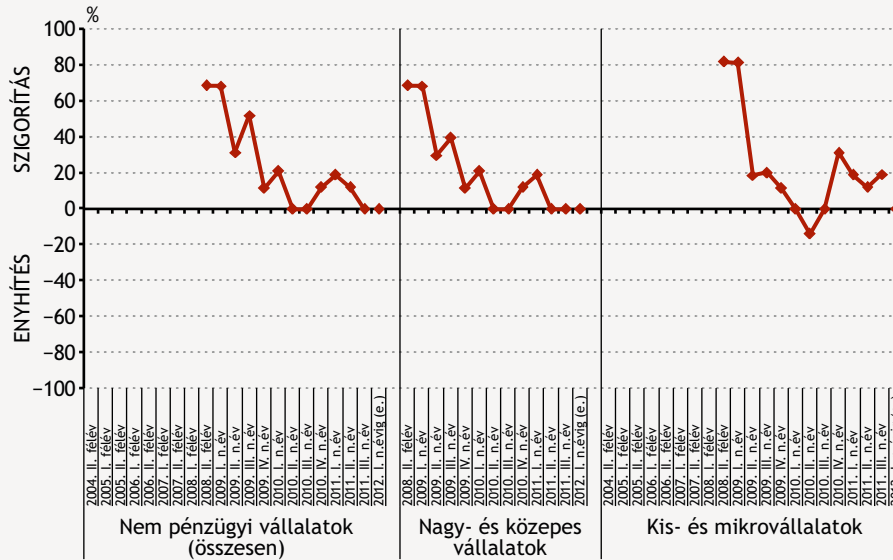

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

28. ábra

A minimálisan megkövetelt hitelképességi szint az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

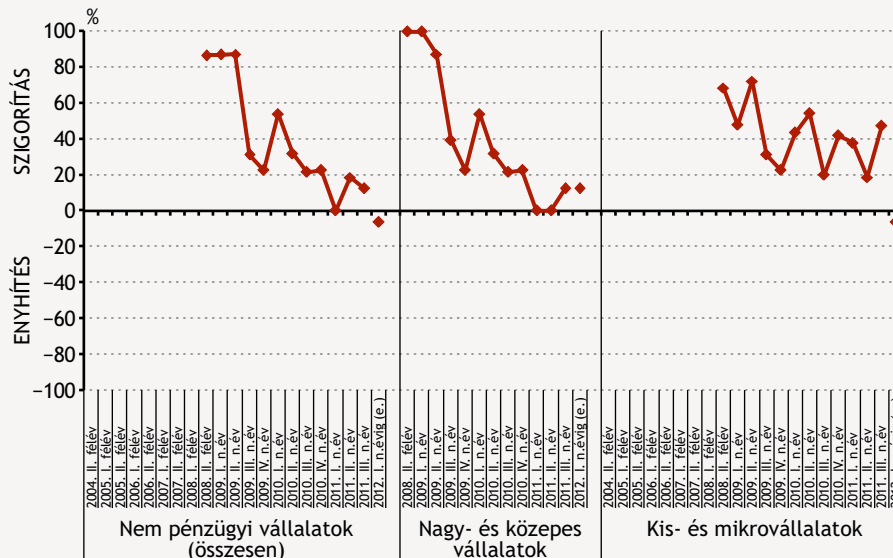

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

29. ábra

Monitoring, illetve vállalatokkal szembeni adatszolgáltatási követelmények az egyes vállalati kategóriákban

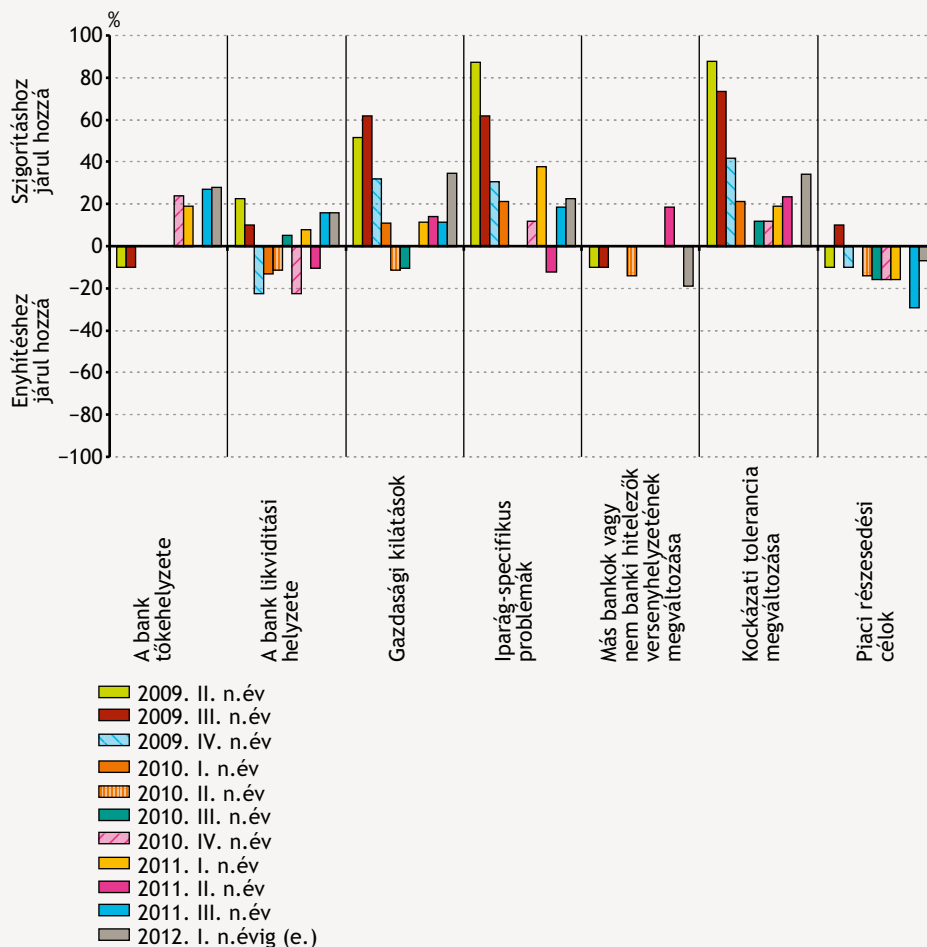
(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

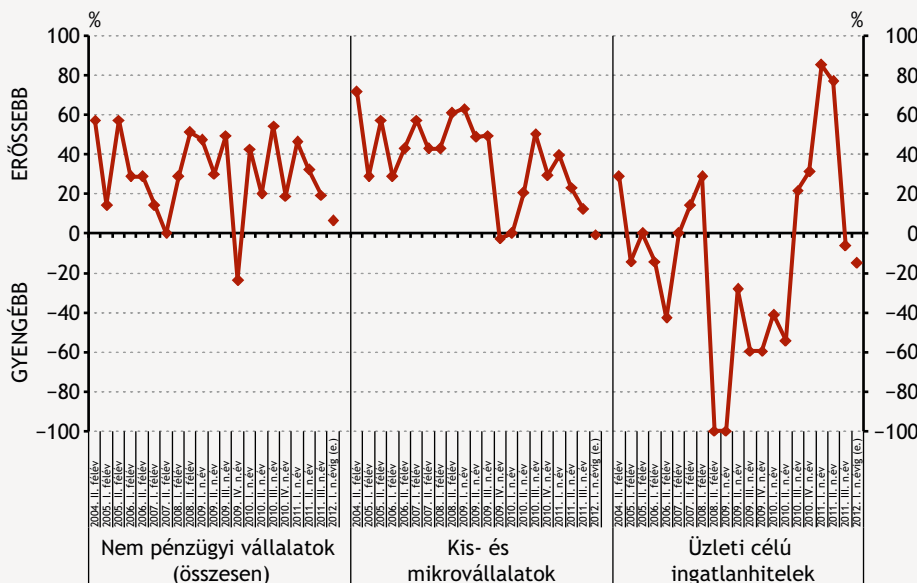
30. ábra
A hitelezési feltételek változásához hozzájáruló tényezők a vállalati hitelek esetében

(a szigorításhoz, illetve enyhítéshez hozzájárulást jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

31. ábra
A hitelkereslet változása vállalati kategóriák szerint

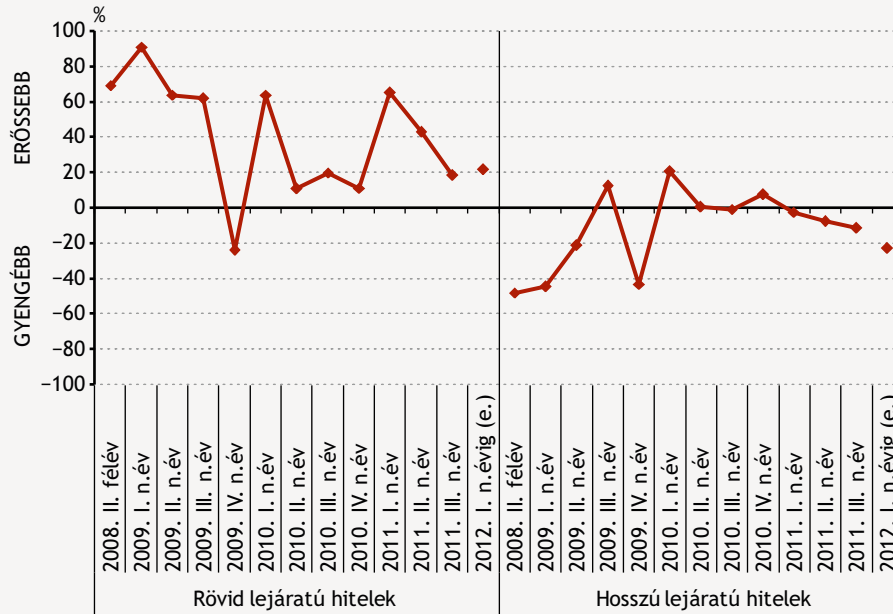
(a növekedést és a csökkenést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

32. ábra

A hitelkereslet változása eredeti futamidő szerint

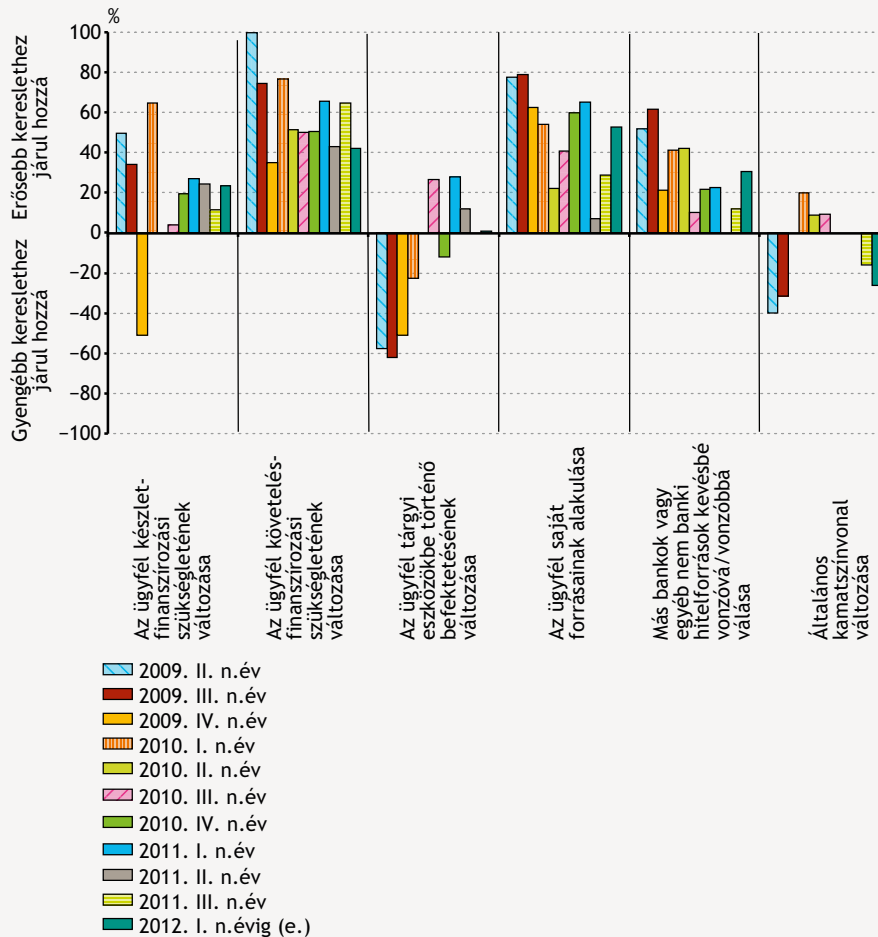
(a növekedést és a csökkenést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

33. ábra

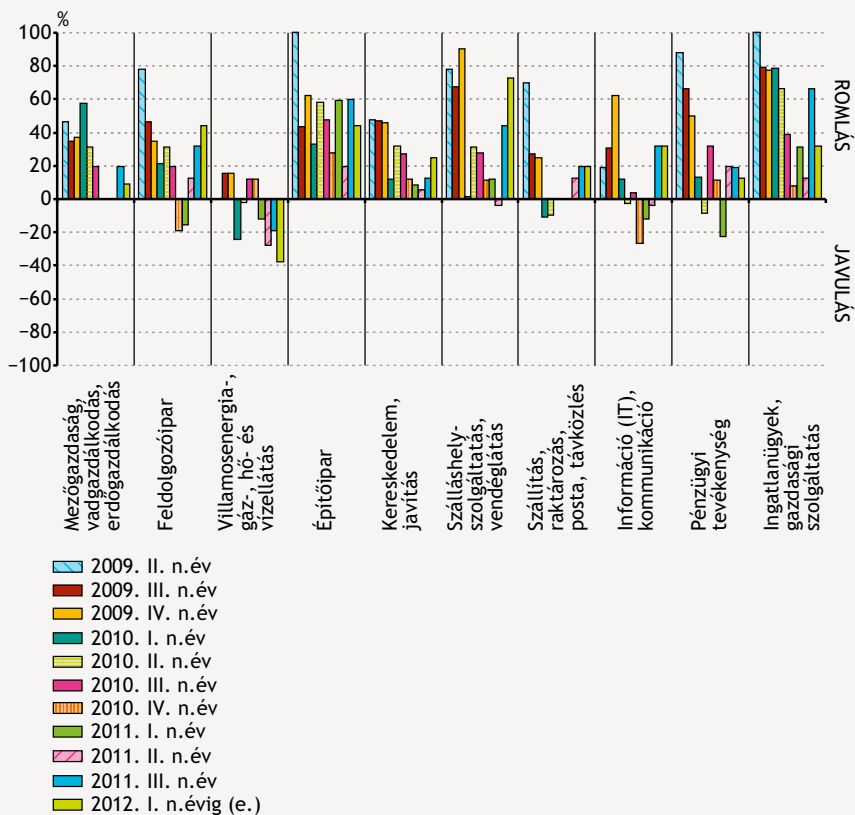
A hitelkereslet változásához hozzájáruló tényezők a vállalati hitelek esetében

(a növekedéshez és a csökkenéshez hozzájárulást jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

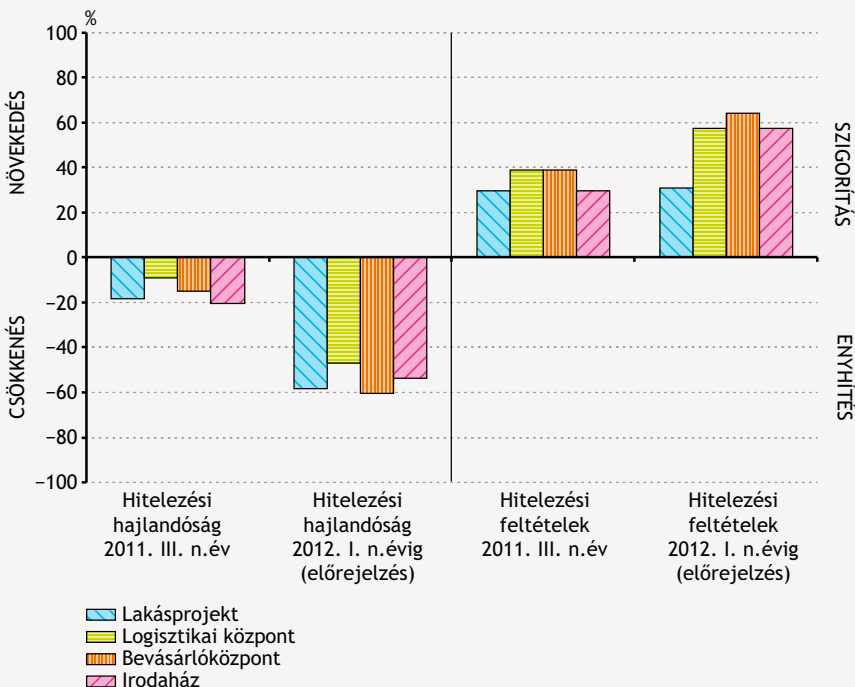
34. ábra
Az egyes ágazati portfóliók minőségének változása

(a romlást és a javulást jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

35. ábra
A kihelyezni kívánt hitelmennyiség (hitelezési hajlandóság) és a hitelezési feltételek változása az üzleti célú ingatlanhitelek terén

(a növekedést és csökkenést, illetve a szigorítást és enyhítést jelzők arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

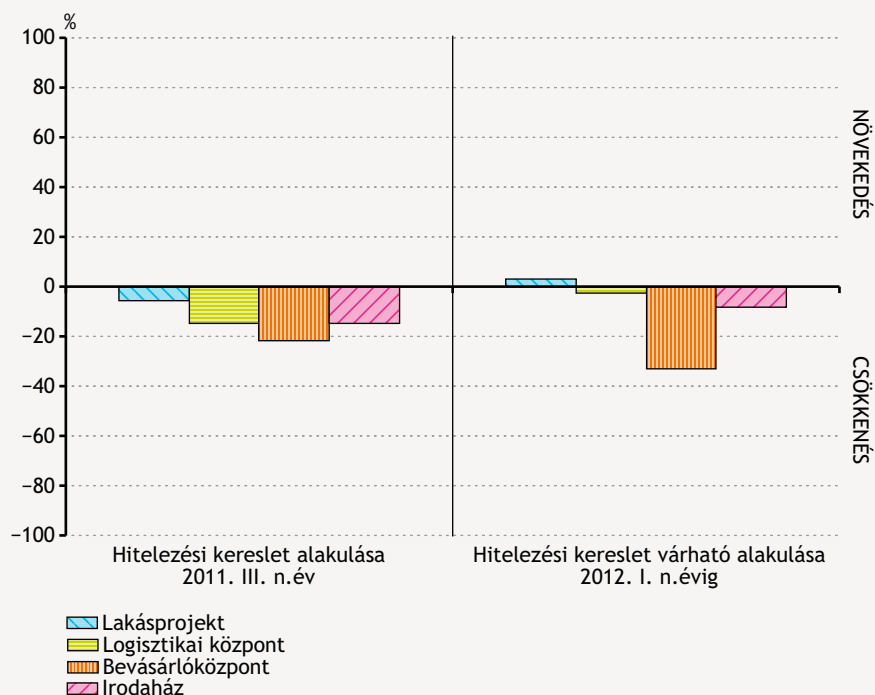

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

36. ábra

A hitelek iránti kereslet az üzleti célú ingatlanhitelezés különböző részpiacain

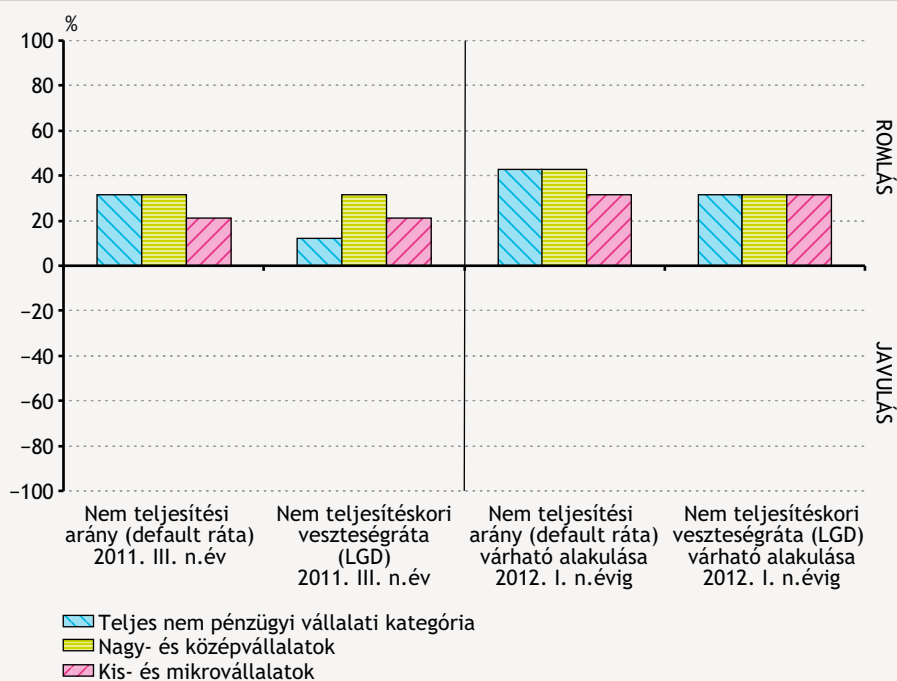
(a növekedést és csökkenést jelzők arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

37. ábra

A vállalati hitelek kockázatoságának alakulása a nemteljesítési arányra (default ráta) és a nemteljesítéskori veszteségrátára (loss-given-default) vonatkozó válaszok alapján

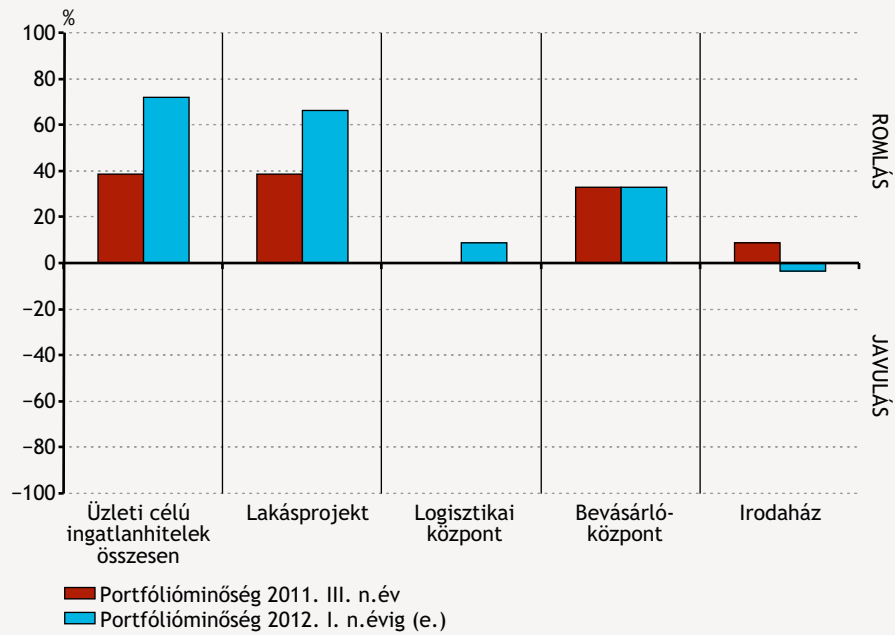
(kockázatonövekedést és -csökkenést jelzők arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

38. ábra

Az üzleti célú ingatlanhitelek portfólióminőségének változása

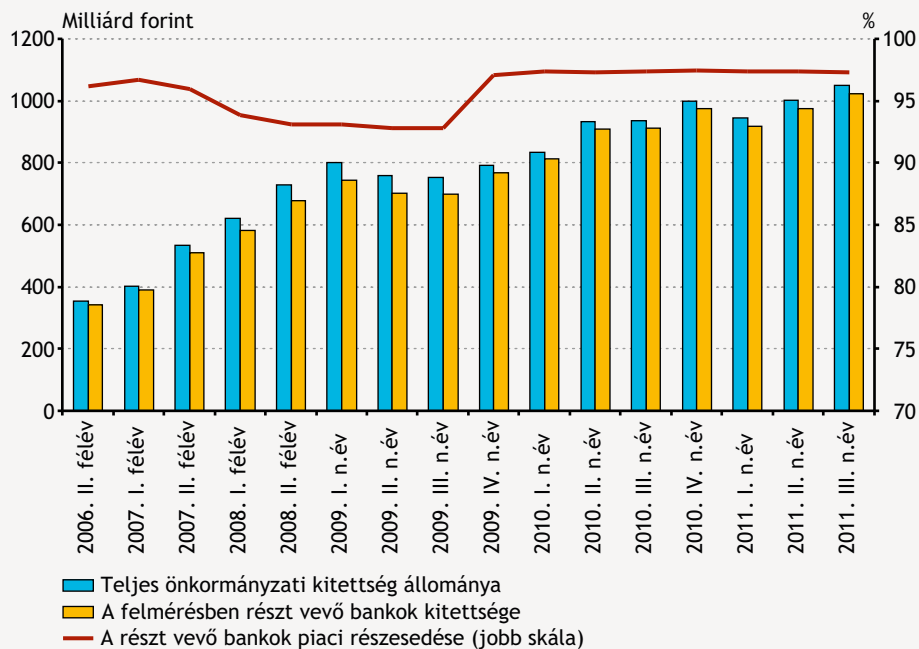
(a romlást és a javulást jelzők arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

ÖNKORMÁNYZATI SZEGMENS

39. ábra

A teljes önkormányzati kitettség állománya és az önkormányzati kérdőívet kitöltő bankok részesedése

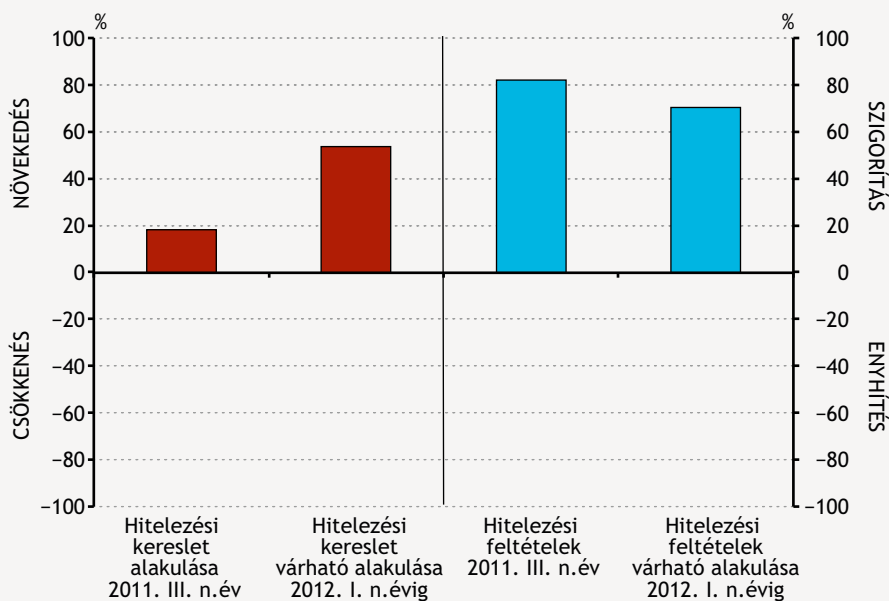

Megjegyzés: 2009-től kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókok állományi adatait is.

40. ábra

A hitelek iránti kereslet és a hitelezési feltételek változása az önkormányzati finanszírozásban

(a növekedést és a csökkenést, illetve a szigorítást és az enyhítést jelzők arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

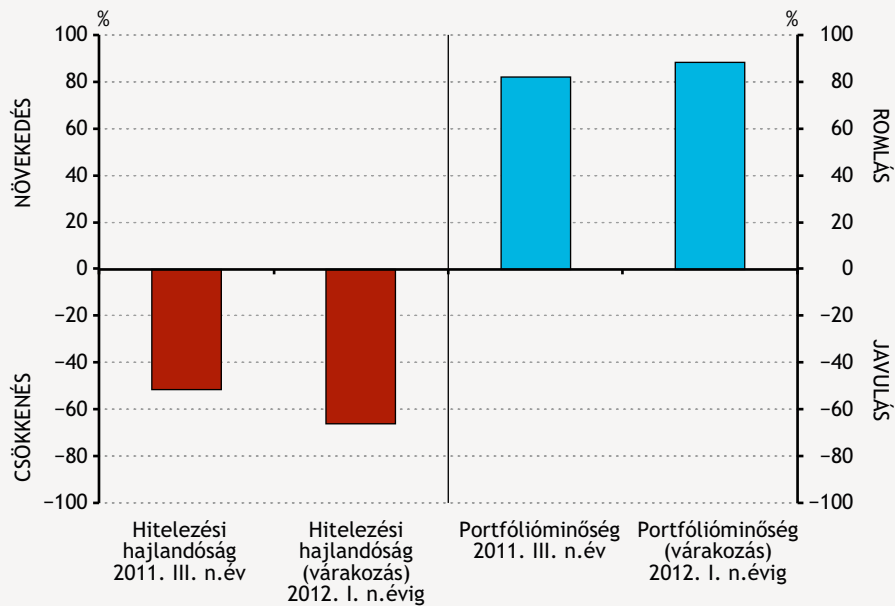

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

41. ábra

A kihelyezni kívánt hitelmennyiség, illetve portfólióminőség változása az önkormányzati finanszírozásban

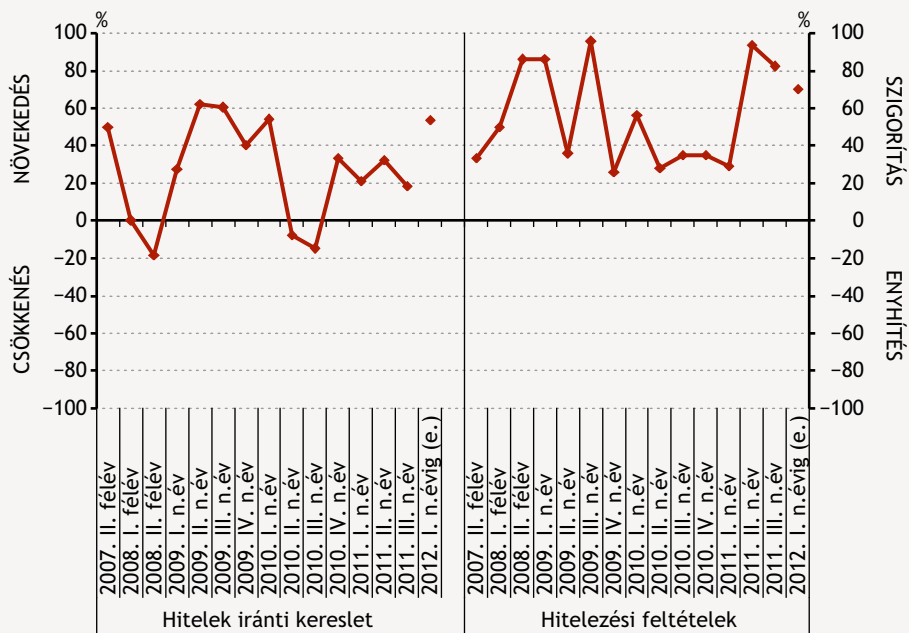
(a növekedést és a csökkenést, illetve a romlást és a javulást jelzők arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

42. ábra

A kihelyezni kívánt hitelmennyiség és a hitelezési feltételek alakulása az önkormányzati finanszírozásban 2007 második féléve óta

(a növekedést/szigorítást és csökkenést/enyhítést jelző bankok arányának különbsége piaci részesedéssel súlyozva)

Megjegyzés: a szigorítás/enyhítés mértékét az ábra nem mutatja.

2. számú melléklet: Módszertani összefoglaló

Módszertanilag a felmérés minden szegmensben standard kérdőívből áll, illetve a 2010 januárjában végrehajtott felmérés óta aktuális kérdéseket is megfogalmazunk valamelyik hitelezési szegmenshez kapcsolódóan. A standard kérdőív visszatekintő kérdései az előző negyedévre (korábban az előző félévre) vonatkoznak (pl. 2011. októberben 2011 harmadik negyedévére), az előre tekintő kérdések pedig az éppen előttünk álló féléves időszakra (pl. 2011. októberben 2011 negyedik és 2012 első negyedévet lefedő időszakra) tartalmaznak előrejelzést az előző negyedév (korábban előző félév) tendenciáihoz viszonyítva.

A változás jelzésére a válaszadók százalékában kifejezett ún. nettó változás mutatót használjuk. Ezt úgy kapjuk, hogy a változást (szigorítást/növekedést/erősödést) jelzők piaci részesedéssel súlyozott arányából levonjuk az ellenkező előjelű változást (enyhítést/csökkenést/gyengülést) jelzők piaci részesedéssel súlyozott arányát.

A standard kérdőív rész során rákérdezünk a hitelezési hajlandóság (kihelyezni kívánt hitelmennyiség), a hitelezési standardok, a hitelezési/folyósítási feltételek változtatásaira, továbbá a válaszadó bank által érzékelt kereslet (előző negyedévben megfigyelt és következő félévre várt, szezonális hatásoktól szűrt, új hitelkérelmeken alapuló) változására, a portfólió minőségének változására, illetve vállalati kérdőív esetében a szektorok kockázati megítélésének alakulására. A felmérésben ötfokozatú skálán kapunk választ a hitelezési hajlandóság, a kereslet, a standardok/feltételek, a kockázati paraméterek tendenciáira, az ábrákészletben azonban csak az irányt mutatjuk:

- Az 1-es értékelés a kereslet nagymértékű erősödését jelenti, a hitelezési hajlandóság növekedését, jelentős szigorítást a hitelezési standardokban/feltételekben, jelentős növekedést a lakásokban, a kockázati paraméterek jelentős növekedését, továbbá a szektorok jelentősen kockázatosabbá váló kockázati megítélését a felmérést megelőző félévhez képest, illetve a következő félévre vonatkozó előrejelzés esetében a jelenlegi félévhez képest.
- A 3-as értékelés változatlanságot jelent mind a tárgyfélév értékelésében, mind a következő félévre vonatkozó előrejelzésben.
- Az 5-ös értékelés a kereslet nagymértékű gyengülését jelenti, a hitelezési hajlandóság jelentős csökkenését, jelentős enyhítést a hitelezési standardokban/feltételekben, jelentős csökkenést a lakásokban, a kockázati paraméterek jelentős csökkenését, továbbá a szektorok jelentősen biztonságosabbá váló kockázati megítélését a felmérést megelőző félévhez képest, illetve a következő félévre vonatkozó előrejelzés esetében a jelenlegi félévhez képest.

A 2-es, illetve 4-es válaszok a szélsőséges válaszok közötti köztes helyzetértékelést (pl. valamelyest erősödő kereslet) teszik lehetővé.

A kérdőív szempontjából fontos kulcsszavakat a következőképpen definiáljuk:

A kihelyezni kívánt hitelmennyiség (hitelezési hajlandóság) a válaszadó intézmény adott szegmensben meglévő terjeszkedési, állománynövelési szándékát tükrözi.

Hitelezési feltételeket⁴ illetően megkülönböztetünk nem árjellegű, illetve árjellegű tényezőket. A nem árjellegű hitelnyújtási feltételek (pl. a fedezeti követelmények, az adós kötelezettségvállalásai, a hitel/hitelkeret maximális nagysága stb.) konkrét szerződéses feltételek, a bank csak ezek mellett hajlandó a hitel folyósítására. Az árjellegű tényezők alatt többek között a kamatszint és a forrásköltség közötti szpredre és a kockázati prémiumra kérdezzük rá.

⁴ A hitelezési standardok és a hitelezési feltételek összefüggő fogalmak, így együttesen kérdezzük rá a hitelezési feltételek és standardok összességében mért változására, majd egyesével az egyes hitelezési feltételekre.

Felmérés a hitelezési vezetők körében a bankok hitelezési gyakorlatának vizsgálatára
A 2011 harmadik negyedévére vonatkozó felmérés összesített eredménye

2011. november

Nyomda: D-Plus

H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

